

AV. EDUARD DRAGOMIR

AV. ROXANA PALIȚĂ

DREPT PENAL

*SINTEZE PENTRU PREGĂTIREA EXAMENULUI
DE ADMITERE ȘI DEFINITIVARE
ÎN PROFESIA DE AVOCAT*

Copyright © 2009 Editura *Nomina Lex*

Toate drepturile rezervate Editurii *Nomina Lex*

Nici o parte din această lucrare nu poate fi copiată fără acordul scris al Editurii *Nomina Lex*!

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

DRAGOMIR, EDUARD

Drept penal : sinteze pentru pregătirea examenului de admitere și definitivare în profesia de avocat / Dragomir Eduard, Roxana Paliță. - București : Nomina Lex, 2009
ISBN 978-606-92007-0-4

I. Paliță, Roxana

343(079.1)

Editura *Nomina Lex*:

București, Sector 6, Bd. Timișoara, nr. 19,
Bl. C6, Sc. B, Ap. 38
Tel./Fax. 021/413.40.27
Website: www.nominalex.ro

Departamentul difuzare carte:

Tel./Fax 021/413.40.27
Tel. 0745.757.098; 0723.845.248
Program: Luni/Vineri – 10⁰⁰-16⁰⁰
Website: www.nominalex.ro; www.ejuridice.ro

Tipărit la Tipografia OTOPRINT / Website: www.otoprint.ro

Tel/Fax: 021/350.52.35; 0724.582.711 / Email: office@otoprint.ro

ABREVIERI

alin.	Alineatul
apud.	Citat după
art.	Articolul
B. Of.	Buletinul Oficial
B.J.	Buletinul Jurisprudenței
C. civ.	Codul civil român
C. com.	Codul comercial român
Cf.	Conform
C. fam.	Codul familiei
C. pen.	Codul penal
C. proc. civ.	Codul de procedură civilă
C. proc. pen.	Codul de procedură penală
Ed.	Editura
M. Of.	Monitorul Oficial al României
n.a. (n.n.)	Nota autorilor
nr.	numărul
O.G.	Ordonanța Guvernului
O.U.G.	Ordonanța de Urgență a Guvernului
op. cit.	Opera citată
p.	Pagina
pct.	Punctul
S.E.E.	Spațiul Economic European
s.n.	Sublinierea autorilor
urm.	Următoarele
vol.	Volumul
U.E.	Uniunea Europeană
U.N.B.R.	Uniunea Națională a Barourilor din România

Această lucrare este destinată persoanelor care vor să-și ușureze munca de pregătire a examenului de PRIMIRE sau DEFINITIVARE în profesia de AVOCAT, câștigând timpul pe care altfel l-ar pierde cu sistematizarea subiectelor de examen.

Aceste sinteze nu reprezintă puncte oficiale ale nici unei instituții publice și nu implică în nici un mod asemenea instituții, ele fiind elaborate și redactate conform opiniei autorului (autorilor), ținând cont de bibliografia recomandată de instituțiile abilitate și în conformitate cu legislația în vigoare la momentul elaborării.

Sintezele de față nu sunt neapărat și suficiente pentru promovarea examenelor. O bună pregătire necesită un studiu al tuturor surselor bibliografice recomandate de instituțiile abilitate!

CUPRINS

1. Abuzul de încredere	9
2. Abuzul în serviciu contra intereselor persoanelor	11
3. Abuzul în serviciu contra intereselor publice	15
4. Abuzul în serviciu prin îngrădirea unor drepturi	19
5. Actele preparatorii. Conținut și pedepsire	23
6. Actul sexual cu un minor	26
7. Amnistia	28
8. Beția accidentală	34
9. Concursul de infracțiuni și recidiva în cazul persoanei juridice	36
10. Cazul fortuit	38
11. Circumstanțele agravante	40
12. Circumstanțele atenuante	44
13. Omorul simplu și omorul calificat	49
14. Complicitatea	57
15. Concursul ideal de infracțiuni	60
16. Minoritatea făptuitorului – cauză care înlătură caracterul penal al faptei	62
17. Concursul real de infracțiuni	64
18. Constrângerea fizică și constrângerea morală	67
19. Principiile aplicării legii penale în spațiu	70
20. Principiile aplicării legii penale în timp	74
21. Darea de mită	77
22. Delapidarea	80
23. Denunțarea calomnioasă	83
24. Desistarea și împiedicarea producerii rezultatului	87
25. Deținerea de instrumente în vederea falsificării de valori	90
26. Distrugerea	91
27. Eroarea de fapt	96
28. Executarea pedepsei la locul de muncă	99
29. Falsificarea de monede sau alte valori	103
30. Falsificarea de timbre, mărci sau bilete de transport	107
31. Falsul intelectual	110
32. Falsul în declarații	112
33. Falsul în înscrisuri sub semnătură privată	115

34. Falsul material în înscrisuri oficiale	117
35. Falsul privind identitatea	120
36. Favorizarea infractorului	123
37. Furtul calificat	127
38. Furtul	136
39. Grațierea	139
40. Infracțiunea consumată și infracțiunea epuizată	143
41. Infracțiuni la care nu este posibilă tentativa	144
42. Instigarea	146
43. Iresponsabilitatea	149
44. Înlocuirea răspunderii penale	151
45. Înșelăciunea	152
46. Legitima apărare	157
47. Lipsa pericolului social	163
48. Lipsa plângerii prealabile și împăcarea părților	165
49. Lipsirea de libertate în mod ilegal	168
50. Lovirea sau alte violente și lovirile sau vătămrile cauzatoare de moarte	176
51. Luarea de mită	178
52. Mărturia mincinoasă	183
53. Măsurile de siguranță	189
54. Pedepsele aplicabile minorilor și măsurile educative	200
55. Neglijența în serviciu	205
56. Nerespectarea hotărârilor judecătorești	208
57. Nerespectarea măsurilor privind încredințarea minorului	213
58. Noțiunea și trăsăturile esențiale ale infracțiunii	215
59. Omisiunea sesizării organelor judiciare	217
60. Participația improprie	219
61. Pedeapsa în caz de recidivă	221
62. Pedepsele accesorii	225
63. Pedepsele complementare	226
64. Pedepsele principale	228
65. Pedepsele aplicabile persoanei juridice	234
66. Pluralitatea constituită și pluralitatea naturală de infractori	236
67. Pluralitatea intermediară de infracțiuni	237
68. Prescripția executării pedepsei	338

69. Prescripția răspunderii penale	240
70. Prezentarea specificului infracțiunilor prevăzute de Legea nr. 78/2000	243
71. Purtarea abuzivă	246
72. Incestul	250
73. Reabilitarea de drept	251
74. Reabilitarea judecătorească	253
75. Recidiva postcondamnatorie. Condamnările care nu atrag starea de recidivă	256
76. Recidiva postexecutorie	259
77. Relele tratamente aplicate minorului	261
78. Starea de necesitate	263
79. Suspendarea condiționată a executării pedepsei	267
80. Suspendarea executării pedepsei sub supraveghere	270
81. Sustragerea de sub sechestru	274
82. Sustragerea sau distrugerea de înscrisuri	276
83. Șantajul	279
84. Tâlhăria	282
85. Tăinuirea	289
86. Tentativa	292
87. Traficul de droguri, prevăzut de art. 2 și 3 din Legea nr. 143/2000	297
88. Infracțiunile prevăzute de art. 3-10 din Legea nr. 241/2005	302
89. Tulburarea de posesie	306
90. Uciderea din culpă	310
91. Ultrajul	313
92. Unitatea legală de infracțiune	316
93. Unitatea naturală de infracțiune	320
94. Uzul de fals	323
95. Vătămarea corporală din culpă	325
96. Vătămarea corporala gravă	328
97. Violarea de domiciliu	332
98. Violul	336
BIBLIOGRAFIE	342

Subiect nr. 1: ABUZUL DE ÎNCREDERE

Infraacțiunea de abuz de încredere este reglementată de art. 213 C. pen. potrivit căruia: însușirea unui bun mobil al altuia, deținut cu orice titlu, sau dispunerea de acest bun pe nedrept ori refuzul de a-l restitui, se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 4 ani sau cu amendă (alin. 1).

Dacă bunul este proprietate privată, cu excepția cazului când acesta este în întregime sau în parte al statului, acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate. Împăcarea părților înlătură răspunderea penală (alin. 2)¹.

Așadar, reținem că **infraacțiunea de abuz de încredere constă în fapta persoanei care își însușește un bun mobil al altuia, deținut cu orice titlu, sau dispunerea de acest bun pe nedrept sau refuzul de a-l restitui.**

Obiectul infraacțiunii. Obiectul juridic specific al infraacțiunii de abuz de încredere îl constituie relațiile sociale patrimoniale a căror normală desfășurare depinde de apărarea încrederii între subiectele raporturilor respective. Obiectul material îl constituie bunul mobil deținut cu orice titlu de făptuitor.

Subiecții infraacțiunii. Subiectul activ nu poate fi decât persoana care deține, pe baza unui raport juridic, un bun mobil al altuia. Participația este posibilă. Subiect pasiv direct este persoana de la care făptuitorul primise bunul. În cazul în care bunul aparținea altei persoane, aceasta va fi subiect pasiv indirect.

Latura obiectivă. Elementul material al faptei este prevăzut de lege în trei ipostaze: însușirea, dispunerea pe nedrept și refuzul de restituire.

„Însușirea” reprezintă luarea în stăpânire a bunului mobil de către cel care, de drept, nu avea decât deținerea acestuia. Pe lângă corpus², făptuitorul își arogă în mod fraudulos și *animus*³, comportându-se cu bunul ca un adevărat proprietar.

¹ A se vedea Decizia nr. 177 din 15 decembrie 1998 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 213 alin. 2 din Codul penal, publicată în Monitorul Oficial nr. 77 din data de 24 februarie 1999, prin care s-a admis excepția de neconstituționalitate și constată că dispoziția „cu excepția cazului când acesta este în întregime sau în parte al statului”, prevăzută la art. 213 alin. 2 din Codul penal, este neconstituțională. Astfel, reținem că în urma acestei decizii, punerea în mișcare a acțiunii penale în temeiul art. 213 alin. 2 din Codul penal se poate face doar la plângerea prealabilă a persoanei vătămate, nu numai atunci când bunul aparține persoanelor fizice sau persoanelor juridice de drept privat, ci și atunci când bunul este în întregime sau în parte în proprietatea privată a statului.

² Elementul material al posesiei denumit „corpus” presupune un contact direct cu lucrul, concretizat în orice fel de acte materiale: deținerea lucrului, săvârșirea de acte de folosință etc. – Corneliu Bîrsan, Drept civil. Drepturile reale principale, ediția a III-a, revăzută și adăugită, Editura Hamangiu, București, 2008, p. 243.

³ Elementul psihologic sau intelectual al posesiei este denumit „animus” și constă în intenția, în voința celui care stăpânește bunul de a efectua această stăpânire pentru sine, de a se comporta cu privire la lucru ca proprietar ori ca titular al altui drept real – Corneliu Bîrsan, op. cit., ediția 2008, p. 243.

„A dispune pe nedrept” de un bun presupune a efectua acte de dispoziție pe care, potrivit titlului deținătorul nu avea dreptul să le facă⁴.

„Refuzul de restituire” presupune manifestarea de voință a făptuitorului de a nu înapoia bunul mobil⁵ celui care i la încredințat și a-l reține pentru sine. Refuzul presupune, ca regulă, existența unei cereri de restituire, cerere ce trebuie formulată la data scadentă. Simpla abținere de a restitui bunul la epuizarea termenului până la care subzistă detenția nu reprezintă un „refuz de restituire”.

Titlu în baza căruia făptuitorul deține bunul derivă dintr-un raport juridic de drept civil în baza căruia bunul este încredințat: de exemplu, bunul i-a fost dat în gaj, pentru transport, în depozit, i-a fost împrumutat etc. Expresia „cu orice titlu” indică sursa titlului, adică se arată că titlul poate proveni dintr-un contract, dintr-un act al unei autorități sau din orice situație de fapt în baza căreia se transmite detenția bunului cu obligația restituirii.

Se consideră că nu va exista infracțiunea de abuz de încredere atunci când în temeiul raportului juridic existent între părți deținătorul bunului este îndreptățit să dispună de bun, să și-l însușească ori să refuze restituirea⁶.

Latura subiectivă. Fapta se săvârșește cu intenție directă⁷ sau indirectă⁸.

Forme. Deși este susceptibilă de toate formele, legea nu pedepsește nici actele preparatorii⁹, nici tentativa¹⁰. Consumarea infracțiunii de abuz de încredere are loc în momentul însușirii, al dispunerii pe nedrept ori al refuzului restituirii. Această consumare este instantanee. Fapta poate avea caracterul unei infracțiuni continuate, caz în care consumarea are loc odată cu săvârșirea ultimului act din componența activității infracționale.

Modalități. Abuzul de încredere se poate realiza prin trei modalități normative: însușirea bunului altuia, dispunerea pe nedrept de un asemenea bun

⁴ Alexandru Boroș, Drept penal. Partea specială, Editura C.H. Beck, București, 2006, p. 230.

⁵ Se consideră că și refuzul de a restitui o sumă de bani poate constitui infracțiunea de abuz de încredere, dacă aceștia sunt deținuți cu un titlu (contract de depozit al unei sume de bani) – Gh. Voinea, Abuzul de încredere. Nerestituirea sumelor de bani date cu titlu de împrumut, în Revista Dreptul nr. 3/2006, p. 165-168.

⁶ Gh. Voinea, Abuzul de încredere, gestiune frauduloasă, prezentare comparativă, Revista de Drept penal nr. 3/1995, p. 73.

⁷ Potrivit art. 19 alin. 1, pct. 1 lit. a) din Codul penal, fapta este săvârșită cu intenție directă când infractorul prevede rezultatul faptei sale, urmărind producerea lui prin săvârșirea acelei fapte.

⁸ Potrivit art. 19 alin. 1, pct. 1 lit. a) din Codul penal, fapta este săvârșită cu intenție indirectă când infractorul prevede rezultatul faptei sale și deși nu-l urmărește, acceptă posibilitatea producerii lui.

⁹ Legiuitorul penal român a reținut, ca regulă, teza neincriminării actelor preparatorii. Pe cale de excepție, actele preparatorii la unele infracțiuni sunt incriminate, fie ca tentativă, fie ca infracțiune de sine stătătoare ori ca acte de complicitate anterioară atunci când sunt săvârșite de altă persoană – Constantin Mitrache, Cristian Mitrache, Drept penal român. Partea generală, ediția a VI-a, revăzută și adăugită, Editura Universul Juridic, București, 2007, p. 236.

¹⁰ Conform art.21 alin. 1 din Codul penal, tentative se pedepsește numai când legea prevede expres aceasta.

sau refuzul de a-l restitui. Infracțiunea se poate realiza și printr-o varietate de modalități faptice determinate de natura relațiilor juridice dintre deținătorul bunului și persoana care i l-a încredințat, de specificul bunului deținut ori de sarcinile care revin celui căruia i s-a încredințat bunul.

Sancțiuni. Abuzul de încredere se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 4 ani sau cu amendă. Pentru infracțiunea de abuz de încredere, acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate, iar împăcarea părților înlătură răspunderea penală.

Dacă prin comiterea infracțiunii de abuz de încredere s-a produs o pagubă ce nu depășește 10 lei și sunt îndeplinite celelalte condiții, instanța de judecată poate dispune înlocuirea răspunderii penală cu răspunderea care atrage o sancțiune de drept administrativ (muștrare, muștrare cu avertisment, amendă de la 10 lei la 1.000 lei)¹¹. Persoana juridică se sancționează cu amendă cuprinsă între 5.000 lei și 600.000 lei¹².

Subiect nr. 2:

ABUZUL ÎN SERVICIU CONTRA INTERESELOR PERSOANELOR

Infracțiunea de abuz în serviciu contra intereselor persoanelor este reglementată de art. 246 C. pen., conform căruia: fapta funcționarului public care, în exercițiul atribuțiilor sale de serviciu, cu știință, nu îndeplinește un act ori îl îndeplinește în mod defectuos și prin aceasta cauzează o vătămare intereselor legale ale unei persoane se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani.

Așadar, reținem că infracțiunea constă în fapta funcționarului public care, în exercițiul atribuțiilor sale de serviciu, cu știință, nu îndeplinește un act sau îl îndeplinește în mod defectuos și prin aceasta cauzează o vătămare intereselor legale ale unei persoane. Incriminând infracțiunile de serviciu sau în legătură cu serviciul, legiuitorul a urmărit să asigure, pe de o parte, corectitudinea funcționarilor în îndeplinirea atribuțiilor de serviciu, iar, pe de altă parte, să prevină orice amestec din partea unor terțe persoane în îndeplinirea normală a respectivelor atribuțiuni de serviciu¹³.

Abuzul în serviciu contra intereselor persoanelor are un caracter subsidiar, ceea ce înseamnă că abuzul săvârșit de un funcționar public sau de un

¹¹ A se vedea art. 90 C. pen., modificat prin Legea nr. 278/2006.

¹² Potrivit art. 71¹ alin. 2 din Codul penal, când legea prevede pentru infracțiunea săvârșită de persoana fizică pedeapsa închisorii de cel mult 10 ani sau amenda, minimul special al amenzii pentru persoana juridică este de 5.000 lei, iar maximul special este de 600.000 lei; Capitolul IV¹ din Codul penal denumit – „Pedepsele aplicabile persoanei juridice”, a fost introdus prin Legea nr. 278/2006.

¹³ Tudorel Toader, Drept penal român. Partea specială, ediția a 3-a revizuită și actualizată până la data de 25 martie 2008, Editura Hamangiu, București, 2008, p. 240 și urm.

alt funcționar se încadrează în dispozițiile art. 246 C. penal numai dacă acest abuz nu are o incriminare distinctă în Codul penal.

Obiectul infracțiunii. Obiectul juridic special este reprezentat de relațiile sociale de serviciu, pentru protejarea cărora este necesar ca orice funcționar public să-și îndeplinească atribuțiile conform statutului său juridic, evitând astfel să aducă atingere intereselor legale ale unei persoane. În subsidiar, principal, sunt protejate relațiile sociale privitoare la interesele legale ale persoanelor fizice, interese la care se referă, direct sau indirect, actul de serviciu. De regulă, infracțiunea este lipsită de obiect material. Totuși, se consideră că dacă încălcarea îndatoririlor de serviciu a fost săvârșită în legătură directă cu un anumit bun, infracțiunea are și un obiect material, constând în acel bun¹⁴.

Subiecții infracțiunii. Subiectul activ este funcționarul public sau un alt funcționar, deci vorbim despre un subiect activ circumstanțiat¹⁵. Potrivit art. 147 C. pen., prin funcționar public se înțelege orice persoană care exercită permanent sau temporar, cu orice titlu, indiferent cum a fost investită, o însărcinare de orice natură, retribuită sau nu, în serviciul unei unități dintre cele la care se referă art. 145¹⁶. Prin funcționar se înțelege persoana menționată la alin. 1, precum și orice salariat care exercită o însărcinare în serviciul altei persoane juridice decât cele prevăzute în acest alineat¹⁷.

Subiectul pasiv principal este statul ca titular al valorilor sociale ocrotite de lege, adică bunul mers al activității instituțiilor publice. Subiectul pasiv secundar poate fi orice persoană.

Latura obiectivă. Abuzul în serviciu contra intereselor persoanelor se realizează, sub aspectul elementului material¹⁸:

- fie printr-o acțiune - îndeplinirea defectuoasă a unui act
- fie printr-o inacțiune - neîndeplinirea unui act

Acțiunea sau inacțiunea făptuitorului se referă la un act, la o atribuțiune de serviciu a acestuia. Termenul de act folosit de legiuitor are înțelesul de operațiune care trebuia efectuată de funcționarul public (funcționar) în cadrul atribuțiilor sale de serviciu.

¹⁴ Valerică Lazăr, "Drept penal. Partea specială. Infracțiuni prevăzute în Codul penal român în vigoare, cu modificările și completările la zi", Editura Universitară, București, 2006, p. 286.

¹⁵ Subiectul activ care trebuie să îndeplinească o anumită condiție specială se numește subiect activ calificat sau circumstanțiat - Constantin Mitrache, Cristian Mitrache, op. cit, ediția 2007, p. 122.

¹⁶ Potrivit art. 145 C. pen.: prin termenul "public" se înțelege tot ce privește autoritățile publice, instituțiile publice, instituțiile sau alte persoane juridice de interes public, administrarea, folosirea sau exploatarea bunurilor proprietate publică, serviciile de interes public, precum și bunurile de orice fel care, potrivit legii, sunt de interes public".

¹⁷ Astfel, calitatea de „funcționar”, spre deosebire de funcționarul public o are persoana sau salariatul care exercită o însărcinare în serviciul unei alte persoane juridice decât cele prevăzute în art. 145 C. pen.

¹⁸ Tudorel Toader, Drept penal român. Partea specială, ediția a 3-a revizuită și actualizată până la data de 25 martie 2008, Editura Hamangiu, București, 2008, p. 244.

Prin neîndeplinirea unui act se înțelege omisiunea făptuitorului de a efectua operația pe care era ținut să o efectueze iar prin îndeplinirea în mod defectuos a unui act se înțelege efectuarea unei operații altfel de cum trebuia efectuată¹⁹.

Pentru existența elementului material se cere ca misiunea de a îndeplini un act ori îndeplinirea lui în mod defectuos să fie realizată de funcționarul public (sau funcționar,) în exercițiul atribuțiilor sale de serviciu, adică cu ocazia, în cadrul sau în timpul exercitării serviciului. Funcționarul public sau orice alt funcționar este în exercițiul atribuțiilor sale de serviciu atunci când desfășoară activități legate de îndatoririle sale de serviciu. De regulă, aceste activități se desfășoară la locul unde trebuie îndeplinit actul și în timpul orelor legale de serviciu. Neîndeplinirea unui act sau îndeplinirea în mod defectuos a unui act de către funcționarul public sau de către orice alt funcționar aflat în exercițiul atribuțiilor sale de serviciu trebuie să aibă ca urmare vătămarea intereselor legale ale unei persoane.

Prin vătămarea intereselor legale ale unei persoane se înțelege atingerea adusă intereselor persoanei, care sunt ocrotite de lege. Sfera acestor interese este extrem de largă. Ea include toate acele posibilități de manifestare ale persoanei, în concordanță cu interesele generale ale societății, pe care legea i le recunoaște și garantează. Pentru ca fapta să atragă răspunderea penală a făptuitorului pentru infracțiunea de abuz în serviciu contra intereselor persoanelor, este necesar ca atingerea adusă intereselor legale ale unei persoane să prezinte o anumită gravitate. În caz contrar, neprezentând gradul de pericol social unei infracțiuni, fapta va atrage numai o sancțiune disciplinară sau administrativă a funcționarului în cauză.

Urmarea imediată a infracțiunii constă în cauzarea unei vătămări a intereselor legale ale unei persoane fizice. Termenul interes folosit în text are înțelesul obișnuit de dorință de a satisface anumite nevoi, de preocuparea de a obține un avantaj, de acțiune îndreptată spre acoperirea unei trebuințe, de folos, profit. Prin expresia interes legal se înțelege acel interes care este ocrotit sau garantat printr-o dispoziție normativă. Prin vătămare se înțelege atingerea, lezarea sau prejudicierea morală, fizică sau materială adusă intereselor legale ale unei persoane²⁰.

Raportul de cauzalitate presupune nu numai dovedirea caracterului incorect al exercitării atribuțiilor de serviciu de către autor, dar și relevarea faptului că rezultatul acestei conduite necorespunzătoare a fost, nemijlocit, o

¹⁹ Alexandru Boroi, Drept penal. Partea specială, conform Legii nr. 278/2006, Editura C.H.beck, București, 2006, p. 300.

²⁰ O. A. Stoica, „Drept penal. Partea specială”, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1996, p. 234.

vătămare a drepturilor unei persoane.

Latura subiectivă. Forma de vinovăție cu care se săvârșește fapta este numai intenție (directă sau indirectă). Culpă este exclusă, deoarece termenul „cu știință” pe care îl conține textul de lege implică cunoașterea de către funcționarul public sau de către funcționar a caracterului necorespunzător al exercitării atribuțiilor lui de serviciu și urmărirea sau acceptarea ca, prin aceasta, să se ajungă la vătămarea intereselor legale ale unei persoane.

Forme. Tentativa este posibilă în modalitatea comisivă, dar legea nu prevede sancționarea acesteia. Consumarea infracțiunii are loc în momentul îndeplinirii actului în mod defectuos, respectiv în momentul expirării termenului în care actul trebuia să fie îndeplinit. Infracțiunea poate fi săvârșită în forma continuată atunci când făptuitorul, în baza aceleiași rezoluții infracționale, omite cu știință să îndeplinească în mod repetat un act sau în mod repetat îndeplinește defectuos un act, aducând o vătămare intereselor legale ale unei persoane.

Modalități. Se disting două modalități normative:

- prima constă în neîndeplinirea cu știință a unui act de către un funcționar public (sau funcționar) în exercițiul atribuțiilor sale de serviciu;
- cea de-a doua constă în îndeplinirea defectuoasă a unui act de către funcționarul public, (sau funcționarul) în exercițiul atribuțiilor de serviciu.

Infracțiunea poate prezenta diferite modalități faptice generate de împrejurările în care s-a produs abuzul și care pot avea ca efect atenuarea sau agravarea răspunderii penale.

Sancțiunea constă în închisoarea de la 6 luni la 3 ani, iar dacă infractorul este funcționar cu pedeapsa închisoarea de la 6 luni la 2 ani (conform dispozițiilor art. 258 C. pen.²¹).

Infracțiunea de abuz în serviciu contra intereselor persoanelor prezintă și o variantă normativă agravată, prevăzută de art. 248¹ din Codul penal, atunci când prin infracțiune se produc consecințe deosebit de grave. Potrivit art. 248¹ C. pen., infracțiunea este mai gravă dacă faptele din art. 246 au avut consecințe deosebit de grave. Potrivit art. 146 C. pen., prin consecințe deosebit de grave se înțelege o pagubă materială mai mare de 200.000 lei sau o perturbare deosebit de gravă a activității, cauzată unei autorități publice sau oricăreia dintre unitățile la care se referă art. 145 ori altei persoane juridice sau fizice. Sancțiunea constă în închisoarea de la 5 la 15 ani și interzicerea unor drepturi.

²¹ Potrivit art. 258 Cod penal: „dispozițiile art. 246-250 privitoare la funcționarii publici se aplică și celorlalți funcționari, în acest caz maximul pedepsei reducându-se cu o treime”.

Acțiunea penală se pune în mișcare din oficiu. Prin derogare, potrivit prevederilor art. 258 alin. 2 C. pen.²², în cazul prevăzut la alin. 1 al aceluiași articol, pentru faptele prevăzute la art. 246, acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate, cu excepția acelor care au fost săvârșite de o persoană dintre cele prevăzute la art. 147 alin. 1 din Codul penal.

Subiect nr. 3:
ABUZUL ÎN SERVICIU
CONTRA INTERESELOR PUBLICE

Infrațiunea de abuz în serviciu contra intereselor publice este reglementată de art. 248 C. pen. potrivit cu care: fapta funcționarului public care, în exercițiul atribuțiilor sale de serviciu, cu știință, nu îndeplinește un act ori îl îndeplinește în mod defectuos și prin aceasta cauzează o tulburare însemnată bunului mers al unui organ sau al unei instituții de stat ori al unei alte unități din cele la care se referă art. 145 sau o pagubă patrimoniului acesteia se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 5 ani.

Așadar, reținem că, abuzul în serviciu contra intereselor publice constă în fapta funcționarului public care, în exercițiul atribuțiilor sale de serviciu, cu știință, nu îndeplinește un act ori îl îndeplinește în mod defectuos și prin aceasta cauzează o tulburare însemnată bunului mers al unui organ sau instituții de stat ori al unei alte unități din cele la care se referă art. 145 C. pen., sau o pagubă patrimoniului acesteia.

Abuzul în serviciu contra intereselor publice, ca și abuzul în serviciu contra intereselor persoanelor, are caracter subsidiar, ceea ce înseamnă că o faptă de exercitare abuzivă a îndatoririlor de serviciu, care a produs una dintre urmările prevăzute în art. 248 alin. 1 Cod penal, se încadrează în dispozițiile acestui text de lege numai dacă nu are o incriminare distinctă în Codul penal. Abuzul în serviciu contra intereselor publice are caracter subsidiar numai în raport cu alte infracțiuni al căror subiect este un funcționar public sau un funcționar.

Obiectul infracțiunii. Obiectul juridic special îl formează relațiile sociale a căror normală desfășurare și dezvoltate nu este posibilă fără o corectă îndeplinire a îndatoririlor de serviciu de către funcționarii publici (sau funcționari). Obiectul material. Abuzul în serviciu contra intereselor publice nu are, de regulă, un obiect material. Dacă însă neîndeplinirea sau îndeplinirea defectuoasă a actului s-a făcut în legătură directă cu un anumit bun, acel bun

²² Dispozițiile referitoare la punerea în mișcare a acțiunii penale au fost consacrate în Codul penal prin Legea nr. 58/2008 pentru completarea art. 258 C. pen., publicată în Monitorul Oficial nr. 228 din 25 martie 2008.

sau lucru devine obiect material al infracțiunii.

Subiecții infracțiunii. Subiectul activ al infracțiunii de abuz în serviciu contra intereselor publice este calificat - el trebuie să aibă calitatea specială de funcționar public sau funcționar. Prin săvârșirea faptei incriminate, funcționarul public produce urmarea socialmente periculoasă unei unități dintre cele la care se referă art. 145 C. pen., iar funcționarul, în accepțiunea alin. 2 al art. 147 C. pen., produce urmarea periculoasă persoanei juridice în cadrul căreia își exercită însărcinarea, altele decât cele de la art. 145 C. pen., situație în care sunt aplicabile prevederile art. 258 C. pen., în sensul reducerii maximului pedepsei cu o treime. Deosebirea dintre proprietatea publică și proprietatea privată nu prezintă interes pentru calificarea faptei prevăzute de legea penală ca infracțiune de abuz în serviciu contra intereselor publice²³. Abuzul săvârșit de către un funcționar public prezintă un pericol social mai ridicat datorită importanței activității persoanei juridice la care se referă art. 145 C. pen.

Participația penală este posibilă în oricare din formele sale. Pentru existența coautoratului este necesar ca toți făptuitorii să aibă calitatea specială cerută de lege. Instigator sau complice poate fi însă orice persoană care îndeplinește condițiile generale ale răspunderii penale.

Subiectul pasiv este instituția sau orice altă unitate din cele arătate în art. 145 C. pen. care a suferit o tulburare însemnată a activității sau o pagubă adusă patrimoniului său prin săvârșirea faptei.

Latura obiectivă. Elementul material se poate realiza fie printr-o inacțiune - neîndeplinirea unui act; fie printr-o acțiune - îndeplinirea defectuoasă a unui act privitor la îndatoririle de serviciu²⁴.

Prin „*act*” se înțelege operațiunea care trebuia efectuată de funcționarul public (sau funcționar) potrivit solicitărilor făcute de o persoană și conform cu atribuțiunile sale de serviciu.

„*Neîndeplinirea unui act*” presupune omiterea, neefectuarea unui act care trebuie îndeplinit în virtutea îndatoririlor de serviciu, adică a unui act a cărei îndeplinire cădea în atribuțiunile funcționarului public (sau funcționarului).

Prin „*îndeplinirea actului în mod defectuos*” se înțelege îndeplinirea lui în alte condiții, termene, modalități decât cele reglementate de lege²⁵.

Neîndeplinirea sau îndeplinirea defectuoasă a actului, adică acțiunea sau inacțiunea prin care se realizează elementul material al infracțiunii, trebuie să

²³ Curtea Constituțională, Decizia nr. 1178/1998, publicată în Monitorul Of. nr. 77 din 24 februarie 1999.

²⁴ Tudorel Toader, Drept penal român. Partea specială, ediția a 3-a revizuită și actualizată până la data de 25 martie 2008, Editura Hamangiu, București, 2008, p. 249.

²⁵ Augustin Ungureanu, „Considerații în legătură cu aplicarea unor dispoziții ale Legii nr. 140/1996, pentru modificarea și completarea Codul penal”, în Revista Dreptul nr. 4/1997, p. 60 și urm.

fie săvârșită de făptuitor în exercițiul atribuțiilor sale de serviciu. Fără această legătură între activitatea abuzivă a făptuitorului și atribuțiile sale de serviciu nu se poate vorbi despre o lezare a relațiilor sociale ocrotite de lege prin incriminarea faptei și în consecință nici despre existența infracțiunii de abuz în serviciu contra intereselor publice. Nu prezintă importanță dacă făptuitorul și-a încălcat una sau mai multe îndatoriri de serviciu ori dacă și le-a încălcat total sau numai parțial. Pentru existența elementului material este necesar ca neîndeplinirea sau îndeplinirea defectuoasă să se realizeze de către făptuitor în exercițiul atribuțiilor sale de serviciu.

Urmarea imediată este explicit prevăzută de lege și poate consta într-o tulburare a bunului mers al unui organ sau instituții de stat ori al unei alte unități din cele prevăzute în art. 145 C. pen. ori într-o pagubă adusă patrimoniului acesteia. Tulburarea bunului mers²⁶ al unui organ sau instituții de stat ori al unei alte unități prevăzute în art. 145 C. pen. consta în orice fel de atingere adusă funcționării ireproșabile a acestora. Nu orice tulburare a bunului mers al activității unei unități duce la realizarea conținutului infracțiunii de abuz în serviciu contra intereselor publice ci numai o tulburare întemeiată de o anumită proporție și gravitate. Constatarea că într-un caz concret s-a cauzat o tulburare însemnată bunului mers al unui organ, instituții de stat sau unei alte unități este atributul exclusiv al instanței de judecată. Instanța va ține seama dacă activitatea abuzivă a funcționarului public (sau funcționarului) s-a răsfrânt negativ asupra organizării judicioase a întregii activități a unității, a bunei gospodăririi a fondurilor materiale și bănești, a îndeplinirii integrale și la timp a obiectivului unității, a disciplinei muncii în unitate etc. Instanța de judecată, când reține o asemenea consecință trebuie să menționeze în concret în ce constă tulburarea însemnată adusă bunului mers al unității.

A doua urmare prevăzută în art. 248 C. pen., constă în producerea unei pagube patrimoniului unui organ, unei instituții de stat sau unei alte unități din cele prevăzute în art. 145 C. pen. prin fapta abuzivă a subiectului. Paguba trebuie să fie efectivă, concretă, în caz contrar, fapta nu va avea caracter penal în afară de cazul în care s-ar putea reține prima urmare - tulburarea însemnată a bunului mers al activității unității respective. Când fapta de abuz în serviciu contra intereselor publice cauzează deopotrivă o tulburare însemnată bunului mers al organului, instituției de stat sau unei alte unități din cele prevăzute în art. 145 C. pen. și o pagubă patrimoniului acesteia, ea își păstrează caracterul de unitate infracțională, nu se poate vorbi de un concurs de infracțiuni, dar consecințele complexe ale faptei vor fi avute în vedere la dozarea pedepsei făptuitorului.

²⁶ O. A. Stoica, „Drept penal. Partea specială”, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1976, p. 236.

Urmările prevăzute de textul legal sunt alternative, ceea ce înseamnă că pentru existența infracțiunii este suficient să se producă numai una dintre aceste urmări. Urmările imediate menționate fiind explicit prevăzute de lege și, condiționând existența infracțiunii, este necesară stabilirea legăturii de cauzalitate între acțiunea sau inacțiunea funcționarului public (funcționarului) și una dintre urmările prevăzute de textul de incriminare (tulburarea însemnată a bunului mers al unității ori păgubirea patrimoniului acesteia).

Așadar, urmarea imediată poate consta într-o tulburare a bunului mers al unui organ sau instituții de stat ori al unei alte unități din cele prevăzute în art. 145 C. pen. ori într-o pagubă adusă patrimoniului acesteia.

Tulburarea bunului mers constă în orice fel de atingere adusă funcționării ireproșabile a acestora. Așa cum am reținut, a doua urmare constă în producerea unei pagube patrimoniului unui organ, unei instituții de stat sau unei alte unități din cele prevăzute în art. 145 C. pen. prin fapta abuzivă a subiectului.

Legătura de cauzalitate. Este necesară stabilirea legăturii de cauzalitate între acțiunea sau inacțiunea funcționarului public (funcționarului) și una dintre urmările prevăzute de textul de incriminare (tulburarea însemnată a bunului mers al unității ori păgubirea patrimoniului acesteia).

Latura subiectivă. Abuzul în serviciu contra intereselor publice se săvârșește numai cu intenție, care poate fi directă sau indirectă. Săvârșirea cu intenție este cerută de lege și în privința modalității normative constând într-o inacțiune. Pentru a sublinia aceasta legiuitorul a adăugat expresia cu știință spre a evita confuzia că fapta s-ar putea comite și din culpă, așa cum ar rezulta din art. 19 alin. ultim din Codul penal. Pentru întregirea laturii subiective a infracțiunii de abuz în serviciu contra intereselor publice legea nu cere existența vreunui motiv sau scop special, însă de aceste elemente el va ține seama la individualizarea pedepsei.

Forme. Modalități. Sancțiuni. Tentativa nu se pedepsește. Infracțiunea se consumă în momentul săvârșirii conduitei abuzive a funcționarului public (funcționarului) în exercitarea atribuțiilor de serviciu, urmată de producerea rezultatului. Infracțiunea de abuz contra intereselor publice poate fi săvârșită în forma continuată. Infracțiunea se epuizează, în aceste situații în momentul săvârșirii ultimei acțiuni sau inacțiuni.

Infracțiunea de abuz în serviciu contra intereselor publice are două modalități normative: prima modalitate normativă constă în neîndeplinirea cu știință a unui act de către un funcționar public; a doua modalitate normativă constă în îndeplinirea în mod defectuos a unui act de către un funcționar public în exercițiul atribuțiilor sale de serviciu.

Infracțiunea de abuz în serviciu contra intereselor publice când este

săvârșită de un funcționar public, se pedepsește cu închisoarea de la 6 luni la cinci ani, iar în cazul în care aceasta este comisă de către un funcționar, pedeapsa este închisoarea de la 6 luni la trei ani.

Potrivit art. 248¹ C. pen., infracțiunea este mai gravă dacă faptele prevăzute în art. 248 au avut consecințe deosebit de grave. Consecințele sunt deosebit de grave, potrivit art. 146 C. pen., când prin săvârșirea faptei se produce o pagubă materială mai mare de 200.000 lei sau o perturbare deosebit de gravă a activității, cauzată unei autorități publice sau oricăreia dintre unitățile la care se referă art. 145 ori altei persoane juridice sau fizice. În cazul unui concurs de infracțiuni, la caracterizarea juridică a faptelor este necesar să se țină seama de paguba pe care a produs-o fiecare faptă în parte, nefiind admisibil ca încadrarea juridică să se facă în raport cu suma prejudiciilor produse prin întreaga activitate infracțională a făptuitorului. Sancțiunea constă în închisoarea de la 5 la 15 ani și interzicerea unor drepturi

Subiect nr. 4: ABUZUL ÎN SERVICIU PRIN ÎNGRĂDIREA UNOR DREPTURI

Infracțiunea de abuz în serviciu prin îngrădirea unor drepturi este reglementată de art. 247 C. pen., conform căruia: îngrădirea, de către un funcționar public, a folosinței sau exercițiului drepturilor unei persoane ori crearea pentru aceasta a unei situații de inferioritate pe temei de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, gen, orientare sexuală, opinie, apartenență politică, convingeri, avere, origine socială, vârstă, dizabilitate, boală cronică necontagioasă sau infecție HIV/SIDA, se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 5 ani²⁷.

Așadar, reținem că abuzul în serviciu prin îngrădirea unor drepturi constă în îngrădirea de către un funcționar public sau funcționar a folosinței sau a exercițiului drepturilor vreunui cetățean, ori crearea pentru acesta a unor situații de inferioritate pe temei de naționalitate, rasă, sex sau religie.

Tuturor cetățenilor țării, indiferent de naționalitate, rasă, sex sau religie, le este recunoscută și garantată deplină egalitate în drepturi²⁸. Referindu-se la acest aspect, Constituția României revizuită și republicată în anul 2003²⁹

²⁷ Art. 247 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. I, pct. 59 din Legea nr. 278/2006.

²⁸ Valerică Lazăr, "Drept penal. Partea specială. Infracțiuni prevăzute în Codul penal român în vigoare, cu modificările și completările la zi", Editura Universitară, București, 2006, p. 302.

²⁹ Constituția României din anul 2003 este forma republicată a Constituției României din 1991, cu actualizarea denumirilor și renumerotarea articolelor, revizuită prin Legea nr. 429/2003, aprobată prin Referendumul național din 18-19 octombrie 2003, confirmat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 3

prevede în alin. 1 al art. 16 că: cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări.

Asigurând și prin mijloacele specifice dreptului penal realizarea acestui principiu constituțional, ca și exercițiul sau folosința deplină a tuturor drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor, Codul penal incriminează, în art. 247, abuzul în serviciu prin îngrădire unor drepturi.

Obiectul infracțiunii. Obiectul juridic special îl constituie relațiile sociale care asigură interesele legale ale cetățenilor în ceea ce privește egalitatea în drepturi a acestora împotriva abuzurilor funcționarilor publici sau a funcționarilor. Obiectul material. De regulă, la această infracțiune lipsește. Pot fi situații în care fapta să aibă un obiect material, de exemplu, în ipoteza în care abuzul, privește modificarea unui act de stare civilă sau a altui act public³⁰.

Subiecții infracțiunii. Subiectul activ nemijlocit este calificat, el poate fi numai un funcționar public sau un funcționar. La săvârșirea faptei pot participa și alte persoane în calitate de coautori, instigatori sau complici. În ceea ce privește coautorii, aceștia trebuie să aibă calitatea specială cerută de lege autorului. Instigator sau complice poate fi orice persoană. Subiectul pasiv este atât statul, întrucât prin comiterea infracțiunii sunt lezate și interesele sale cu privire la buna desfășurare a activității autorităților publice, instituțiilor etc., cât și cetățeanul căruia i s-a îngrădit folosința sau exercițiul drepturilor pe temei de naționalitate, rasă, sex sau religie.

Latura obiectivă. Elementul material. Abuzul în serviciu prin îngrădirea unor drepturi are conținuturi alternative, putându-se realiza, sub aspectul elementului material, fie prin acțiunea de îngrădire a folosinței sau exercițiului drepturilor vreunui cetățean, fie prin acțiunea de creare pentru acesta a unor situații de inferioritate pe temei de naționalitate, rasă, sex sau religie.

În prima modalitate de realizare a elementului material al infracțiunii făptuitorul, fără nicio justificare legală, îl împiedică pe un cetățean să folosească drepturile pe care le are sau să le exercite în întregime. Când un drept al cetățeanului este ocrotit prin dispozițiile penale cuprinse în legi speciale fapta de îngrădire ilegală a folosinței sau exercițiului dreptului respectiv va fi încadrată în textele speciale, iar nu în art. 247 C. pen.

În ceea de-a doua modalitate, i se creează cetățeanului, de către făptuitor, tot fără nicio justificare legală, o situație mai puțin bună decât cea a celorlalți cetățeni. Nu are relevanță dacă situația de inferioritate este de ordin

din 22 octombrie 2003. Textul Constituției din anul 2003 a fost publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 767 din 31 octombrie 2003.

³⁰ Valerică Lazăr, "Drept penal. Partea specială. Infracțiuni prevăzute în Codul penal român în vigoare, cu modificările și completările la zi", Editura Universitară, București, 2006, p. 290.

material sau numai moral.

În ambele cazuri, acțiunea făptuitorului este săvârșită pe temei de naționalitate, rasă, sex sau religie. Deși este o infracțiune comisivă, abuzul în serviciu prin îngădirea unor drepturi poate fi săvârșită și prin acte omisive (de exemplu, neinclusiunea unui cetățean pe lista de alegători, neangajarea unei persoane într-un post vacant, deși îndeplinește toate condițiile pentru a fi angajată în acel post etc.).

Pentru ca acțiunile incriminate să constituie elementul material al infracțiunii - este necesar ca ele să fie efectuate de un funcționar public sau funcționar în sfera atribuțiilor de serviciu, în caz contrar nu se poate vorbi de abuzul în serviciu prin îngădirea unor drepturi.

Infracțiunea poate fi săvârșită și printr-o inacțiune, cum ar fi, de exemplu, neangajarea unei persoane într-un post vacant, deși îndeplinește toate condițiile pentru a fi angajată în acel post etc. Fapta se încadrează în dispozițiile art. 247 C. pen. numai dacă făptuitorul a avut în competența sa îndeplinirea actului privitor la drepturile sau situația persoanei, prin care i s-a adus acesteia o îngădire a folosinței sau exercițiului unui drept ori i s-a creat o situație de inferioritate.

Urmarea imediată se referă la lezarea folosinței sau exercițiului acelui drept sau prin crearea unei situații care nesocotește dreptul cetățeanului. Lezarea poate fi nu numai morală, dar poate fi și materială.

Latura subiectivă. Infracțiunea se săvârșește cu intenție directă. Cerința săvârșirii faptei numai în această formă de vinovăție rezultă din mobilul special prevăzut de lege. Infracțiunea există numai dacă fapta a fost săvârșită pe temei de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, gen, orientare sexuală, opinie, apartenență politică, convingeri, avere, origine socială, vârstă, dizabilitate, boală cronică necontagioasă sau infecție HIV/SIDA. în caz contrar, fapta se încadrează în dispozițiile art. 246 C. pen., constituind infracțiunea de abuz în serviciu contra intereselor persoanelor³¹. A fost exprimată și opinia potrivit căreia fapta poate fi săvârșită și cu intenție indirectă³².

Reținem însă că forma de vinovăție cu care acționează făptuitorul este intenția directă, deoarece îngădirea de către un funcționar a folosinței sau exercițiului drepturilor unui cetățean are la bază un anumit mobil (ura de rasă, religie, naționalitate) care impulsionează faptele funcționarului și care colorează într-un anumit fel intenția făptuitorului. Așa cum am subliniat, cerința săvârșirii faptei numai în această formă de vinovăție rezultă din mobilul special pe care

³¹ Tudorel Toader, *Drept penal român. Partea specială*, ediția a 3-a revizuită și actualizată până la data de 25 martie 2008, Editura Hamangiu, București, 2008, p. 247.

³² H. Diaconescu, *Considerații cu privire la abuzul în serviciu prin îngădirea unor drepturi*, în *Revista Dreptul* nr. 6/2002, p. 111-114.

legiuitorului l-a inclus în latura subiectivă infracțiunii. Intenția directă presupune, în cazul abuzului în serviciu prin îngrădirea unor drepturi, prevederea făptuitorului că acțiunea sa are ca urmare lezarea unui drept al persoanei, precum și dorința acestuia de a se produce o astfel de urmare.

Forme. Infracțiunea de abuz în serviciu prin îngrădirea unor drepturi este o infracțiune de acțiune chiar dacă se poate săvârși și prin acte omisive; ca urmare este susceptibilă de acte pregătitoare și tentativă însă legea penală incriminează, numai forma faptei consumate.

Infracțiunea este săvârșită în forma consumată când s-a realizat acțiunea incriminată și implicit s-a produs urmarea imediată cerută de norma de incriminare, adică lezarea unui drept al persoanei.

Modalități. Din art. 247 C. pen. rezultă că infracțiunea are două modalități normative: prima modalitate normativă constă în îngrădirea folosinței sau a exercițiului drepturilor unui cetățean; a doua modalitate normativă constă în crearea unei stări de inferioritate pe teme de naționalitate, rasă, sex sau religie. În raport de fiecare dintre aceste modalități normative poate exista o varietate de modalități faptice determinate de împrejurările concrete de comitere a faptei și anume loc, timp, mijloace, natura dreptului îngrădit, relațiile dintre subiecți. De aceste modalități faptice se va ține seama la stabilirea gradului de pericol social concret și la dozarea pedepsei.

Sancțiuni. Infracțiunea de abuz în îngrădirea unor drepturi este sancționată cu pedeapsa închisorii de la 6 luni la 5 ani dacă infractorul este funcționar public, iar dacă făptuitorul este funcționar, pedeapsa se reduce cu o treime. Când se aplică făptuitorului o pedeapsă cu închisoarea mai mare de 2 ani, se va putea pronunța și pedeapsa complementară a interzicerii unor drepturi dacă instanța o apreciază ca necesară.

Potrivit art. 248¹ C. pen., infracțiunea are forma agravată dacă faptele din art. 247 au avut consecințe deosebit de grave. Potrivit art. 146 C. pen., consecințele sunt deosebit de grave când, prin săvârșirea faptei, s-a produs o pagubă materială mai mare de 200.000 lei sau o perturbare deosebit de gravă a activității, cauzată unei autorități publice sau oricăreia dintre unitățile la care se referă art. 145 ori altei persoane juridice sau fizice. Sancțiunea constă în închisoarea de la 5 la 15 ani și interzicerea unor drepturi.

Acțiunea penală se pune în mișcare din oficiu. Prin derogare, potrivit prevederilor art. 258 alin. 2 C. pen., în cazul prevăzut la alin. 1 al aceluiași articol, pentru faptele prevăzute la art. 247, acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate, cu excepția aceluia care au fost

săvârșite de o persoană dintre cele prevăzute la art. 147 alin. 1³³.

Subiect nr. 5:

ACTELE PREPARATORII. CONȚINUT ȘI PEDEPSIRE

Actele pregătitoare sau preparatorii reprezintă prima fază a perioadei externe a activității infracționale și constau în activitatea de procurare a instrumentelor, a mijloacelor și cunoașterea împrejurărilor necesare săvârșirii infracțiunii³⁴. Totodată, în raport de elementele evidențiate, se elaborează planul acțiunii, se stabilește modul de îndepărtare al obstacolelor materiale, care sunt mijloacele de transport, modul de îndepărtare de la locul faptei, posibilitatea de acțiune etc. După activitatea de pregătire pentru a ajunge la rezultatul dorit, persoana trebuie să treacă la noi acte materiale care produc acest rezultat.

Actul de pregătire presupune o manifestare de durată, deoarece numai în acest caz între executarea propriu-zisă și rezoluția delictuală ar putea să se interpună o perioadă de timp suplimentară - aceea în care este necesară realizarea actelor de pregătire.

Pentru ca o activitate să fie considerată ca act premergător, ea trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

- să fie comisă în scopul săvârșirii infracțiunii;
- să îmbrace o formă concretă, să se materializeze într-o manifestare de a crea condiții favorabile executării acțiunii ilicite sau pentru împiedicarea descoperirii faptei;
- să nu facă parte din latura obiectivă, descrisă în norma de incriminare, deoarece în acest caz nu ar fi act pregătitor, ci ar fi vorba despre tentativă;
- să fie săvârșită cu intenție directă, în sensul urmăririi producerii rezultatului, a pregătirii activității ulterioare care să se desfășoare cert, fără eșec; actele pregătitoare sunt incompatibile cu intenția indirectă sau culpa.

În ceea ce privește incriminarea actelor pregătitoare, ca formă a infracțiunii, deci ca faptă pedepsită, în literatura de specialitate s-au conturat trei opinii, și anume: **concepția obiectivă, concepția incriminării limitate a actelor premergătoare și concepția incriminării nelimitate a actelor de pregătire.**

³³ Dispozițiile referitoare la punerea în mișcare a acțiunii penale au fost consacrate în Codul penal prin Legea nr. 58/2008 pentru completarea art. 258 C. pen.

³⁴ Constantin Mitrache, Cristian Mitrache, Drept penal român. Partea generală, ediția a VI-a, revăzută și adăugită, Editura Universul Juridic, București, 2007, p. 234 și urm.

Concepția obiectivă. Potrivit concepției obiective, legea penală nu trebuie să incrimineze actele de pregătire întrucât acestea nu se încadrează în acțiunea ilicită și nici nu relevă scopul în vederea căruia au fost realizate. La baza acestei soluții a stat argumentul conform căruia actele de pregătire obiectiv nu produc nicio tulburare socială, ele nu încalcă ordinea juridică, de regulă sunt echivoce, nu există certitudinea că făptuitorul va continua în desfășurarea activității infracționale, că este în interesul societății de a lăsa făptuitorului deschisă calea revenirii și abandonării hotărârii infracționale³⁵, și de asemenea se consideră că actele de pregătire sunt departe de momentul consumării.

Ca excepție, se admite incriminarea actelor de pregătire fie ca infracțiuni autonome, cum ar fi de exemplu deținerea de arme și muniții, de substanțe explozibile, deținerea de instrumente în vedere falsificării de valori etc., fie prin extinderea noțiunii de act de executare și asupra unor acte care prin natura lor sunt acte de pregătire, de exemplu, procurarea, producerea mijloacelor sau instrumentelor precum și luarea de măsuri în vedere comiterii unor infracțiuni, atunci când sunt comise infracțiuni de o gravitate foarte mare, ca în cazul trădării, lipsirea de libertate în mod ilegal.

În cadrul teoriei obiective, chiar și în cazul în care se admite sancționarea actelor de pregătire, limitele de sancționare sunt mult mai reduse în raport cu infracțiunea consumată.

Concepția incriminării limitate a actelor premergătoare. Potrivit acestei teorii actele pregătitoare nu trebuie incriminate în cazul tuturor infracțiunilor, ci numai în cazul infracțiunilor celor mai grave, deoarece numai în asemenea cazuri ele prezintă gradul de pericol social minim necesar pentru a putea fi considerate ca infracțiuni.

Concepția incriminării nelimitate a actelor premergătoare. Această concepție presupune incriminarea actelor preparatorii la toate infracțiunile unde sunt posibile.

Având în vedere cele trei concepții cu privire la incriminarea actelor de pregătire, **legiuitorul român a adoptat concepția obiectivă a neincriminării actelor pregătitoare**, motiv pentru care în partea generală a Codului penal actele premergătoare nu au fost definite, codul penal incriminând în mod excepțional actele pregătitoare pentru o serie de infracțiuni cu grad ridicat de pericolozitate.

În art. 173 alin. 2 C. pen. se consideră tentativă și producerea sau procurarea mijloacelor ori instrumentelor, precum și luarea de măsuri în vederea comiterii infracțiunilor prevăzute la art. 156 C. pen. (trădarea prin

³⁵ N. Iiescum Problema incriminării și sancționării actelor preparatorii, în Studii juridice, Editura Academiei, București, 1960, p. 485 și urm.

ajutarea inamicului), art. 159 C. pen. (spionajul), art. 160 C. pen. (atentat care pune în pericol securitatea statului), art. 161 C. pen. (atentat asupra unei colectivități) etc.

Tot astfel, potrivit art. 189. C. pen. constituie tentativă și producerea sau procurarea mijloacelor, a instrumentelor sau luarea de măsuri în vederea comiterii faptei prevăzute în alin. 3;. Potrivit acestui text de lege (art. 189 alin. 3 C. pen. care incriminează o formă agravantă a infracțiunii de lipsire de libertate în mod ilegal): dacă pentru eliberarea persoanei se cere, în orice mod, ca statul, o persoană juridică, o organizație internațională interguvernamentală sau un grup de persoane să îndeplinească sau să nu îndeplinească un anumit act, pedeapsa este închisoarea de la 5 la 15 ani.

Încriminarea actelor pregătitoare prin asimilarea lor cu tentativa nu înseamnă că se confundă actele pregătitoare cu aceasta (tentativa), ci doar că se va aplica tratamentul juridic înscris în art. 21 C. pen. prevăzut pentru tentativă.

Conform acestui text de lege (art. 21 din Codul penal): tentativa se pedepsește numai când legea prevede expres aceasta. Tentativa se sancționează cu o pedeapsă cuprinsă între jumătatea minimului și jumătatea maximumului prevăzute de lege pentru infracțiunea consumată, fără ca minimul să fie mai mic decât minimul general al pedepsei. În cazul în care pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea consumată este detențiunea pe viață, se aplică pedeapsa închisorii de la 10 la 25 de ani (art. 21 alin. 2 din Codul penal pen.). În cazul persoanei juridice, tentativa se sancționează cu amendă cuprinsă între minimul special și maximumul special al amenzii prevăzute de lege pentru infracțiunea consumată, redus la jumătate. La această pedeapsă se pot adăuga una sau mai multe pedepse complementare (art. 21 alin. 3 din Codul penal³⁶).

Actele pregătitoare, asimilate cu tentativa și sancționate ca atare, dacă sunt urmate de comiterea infracțiunii sub formă consumată sau tentativă, nu vor fi sancționate separat ca un concurs de infracțiuni, deoarece ele se absorb în infracțiunea săvârșită, urmând a se considera întreaga activitate ca o unitate infracțională.

Actele pregătitoare asimilate tentativei sunt susceptibile de desesizare și de împiedicare a producerii rezultatului în condițiile impuse în art. 22 C. pen., potrivit căruia: este apărat de pedeapsă făptuitorul care s-a desesizat ori a împiedicat, mai înainte de descoperirea faptei, producerea rezultatului. Dacă actele îndeplinite până în momentul desesizării sau împiedicării producerii rezultatului constituie o altă infracțiune, se aplică pedeapsa pentru acea infracțiune.

³⁶ Art. 21 alin. 3 din Codul penal a fost introdus prin Legea nr. 278/2006.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

1. Antoniu G., „Noul Cod penal”, Editura C.H. Beck, București, 2008.
2. Antoniu G., „Partea generală a Codului penal într-o viziune europeană”, în Revista de Drept Penal nr. 1 din 2004;
3. Antoniu G., „Vinovăția penală”, (reeditare), Editura Academiei, București, 2003;
4. Antoniu G., „Vinovăția, în perspectiva reformei penale și a aderării la Uniunea Europeană”, în Revista de Drept Penal nr. 2/2003;
5. Antoniu G., Vasiliu T., ș.a., Codul penal comentat și adnotat. Partea specială, Vol. I., Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1975.
6. Barac Lidia, „Constantele și variabilele dreptului penal”, Editura All Beck, București, 2001;
7. Barbu V., „Vinovăția. problema fundamentală a răspunderii penale”, Editura PACO, București, 2008.
8. Bîrsan C., „Drept civil. Drepturile reale principale”, ediția a III-a, revizuită și adăugită, Editura Hamangiu, București, 2008.
9. Boroi Al., „Drept penal. partea generală”, Ediția 2, Editura C.H. Beck, București, 2008.
10. Boroi Al., “Drept penal. Partea specială” (conform Legii nr. 278/2006), Editura All Beck, București, 2006;
11. Boroi Al., Nistoreanu Gh., “Drept penal. Partea generală”, Editura All Beck, București, 2005;
12. Bulai C., „Drept penal. Partea generală”, Vol. I, Editura Șansa, București, 1992;
13. Bulai C., Filipaș A., Mitrache C-tin, Bulai B. N., Mitrache C., „Instituții de drept penal. Curs selectiv pentru examenul de licență 2008-2009, cu ultimele modificări ale Codului penal”, Editura Trei, București, 2008.
14. Bulai C., Filipaș A., Mitrache C., „Instituții de Drept Penal”, Editura Trei, București, 2006;
15. Daneș Șt., „Drept penal. Partea generală”, Editura Sylvi, București, 2001;
16. Daneș Șt., Papadopol V., “Individualizarea judiciară a pedepselor”, Editura Juridică, București, 2004;
17. Dima T., „Drept penal. Partea generală. Infrațiunea”, Vol. I, Editura Lumina Lex, București, 2004;
18. Diaconu Gh., „Răspunderea penală”, Editura Lumina Lex, București, 2008.
19. Diaconu Gh., „Pedeapsa în dreptul penal”, Editura Lumina Lex, București, 2001;

20. Dobrinoiu V., „Drept penal. Partea specială”, Volumul I, „Teorie și practică”, Editura Lumina Lex, București, 2000;
21. Dobrinoiu V., „Drept penal. Partea specială”, Editura Lumina Lex, București, 2004;
22. Dobrinoiu V., Conea N., „Drept penal. Partea specială”, Vol. II „Teorie și practică judiciară. Infrațiuni prevăzute în legile speciale”, Editura Lumina Lex, București, 2000;
23. Dongoroz V., „Drept penal” (reeditarea ediției din 1939), Asociația Română de Științe Penale, București, 2000;
24. Dongoroz V., Dăringă Gh., Kahane S., Lucinescu D-tru, Nemeș A., Popovici M., Sîrbulescu P., Stoican V., „Noul cod penal și codul penal anterior. Prezentare comparativă”, Editura Politică, București, 1968;
25. Dongoroz V., Kahane S., Oancea I., Fodor I., Iliescu N., Bulai C., Stănoiu R., Roșca V., „Explicații teoretice ale Codului penal român”, Vol. III, Partea specială, Editura Academiei, București, 1971;
26. Iordache M., „Considerații referitoare la instituția revocării suspendării executării pedepsei sub supraveghere”, în Revista Dreptul nr. 5/2008.
27. Lazăr V., „Dreptul penal. Partea specială (Infrațiuni prevăzute în Codul Penal Român în vigoare, cu modificările și completările la zi”, Editura Universitară, București, 2006;
28. Lazăr V., Molnar I., „Drept penal. Partea specială”, Editura Europa Nova, București, 2000;
29. Lazăr V., Pascu I., „Drept penal. Partea specială. Infrațiuni prevăzute în Codul penal român”, Editura Lumina Lex, București, 2003;
30. Loghin O., Avram F., „Drept penal român. Partea specială”, Casa de editură și presă „Șansa” SRL, București, 1992;
31. Loghin O., Toader T., „Drept penal român. Partea specială”, Casa de Editură și Presă „Șansa” S.R.L., București, 2001;
32. Mitrache C-tin, „Drept penal român. Partea generală”, ed. a III-a, revăzută și adăugită, Casa de editură și presă „ȘANSA” S.R.L., București, 1997;
33. Mitrache C-tin, Mitrache C., „Drept penal român. Parte generală”, Universul Juridic, București, 2004;
34. Mitrache C., „Reflecții privind prezumția de legitimă apărare”, în Revista Dreptul nr. 3/2008.
35. Pașca V., „Drept penal”, Vol. I-II, Editura World Teach, 2006;
36. Pascu Ilie, Gorunescu Mirela, „Drept penal. partea specială. Examinarea normelor de incriminare prevăzute în Codul penal în vigoare, cu modificările și completările ulterioare, inclusiv cele din Legea nr. 278/2006 și Legea nr. 337/2007”, Editura Hamangiu, București, 2008.

37. Nistoreanu Gh., Boroi A., "Drept penal. Partea specială", Editura All Beck, București, 2002;
38. Nistoreanu Gh., Dobrinou V., Boroi A., Molnar I., Pascu I., Lazăr V., „Drept penal. Partea specială”, Editura Europa Nova, București, 2000;
39. Pascu I., „Drept penal. Partea generală”, Vol. II, Editura Europa Nova, București, 2001;
40. Pascu I., Drăghici V., „Drept penal. Partea generală. Examinarea instituțiilor fundamentale ale dreptului penal, potrivit dispozițiilor Codului penal în vigoare și ale noului Cod penal”, Editura Lumina Lex, București, 2004;
41. Sima C-tin, „Codul penal adnotat cu practică judiciară 1969-2000”, Editura Lumina Lex, București, 2000;
42. Toader Tudorel, „Drept penal special”, Editura All Beck, București, 2003;
43. Toader Tudorel, Stoica Andreea, Cristuș Nicoleta, „Codul penal și legile speciale, doctrină, jurisprudență, decizii ale Curții Constituționale, hotărâri C.E.D.O.”, Editura Hamangiu, București, 2007.
44. Toader Tudorel, „Drept penal român. Partea specială”, ediția a 3-a revizuită și actualizată până la data de 25 martie 2008, Editura Hamangiu, București, 2008.
45. Ungureanu O., Drept penal. Partea generală, Editura Lumina Lex, București, 1995;
46. Ungureanu O., Munteanu C., „Tratat de drept civil. Bunurile. Drepturile reale principale”, Editura Hamangiu, București, 2008.
47. Voinea Gh., „Discuții referitoare la revocarea suspendării executării pedepsei în cazul neexecutării obligațiilor civile”, în Revista Dreptul nr. 2/2008
48. *** Codul penal și Codul de procedură penală (Editura Hamangiu, București, 2007);
49. *** Legea nr. 278/2006, pentru modificarea și completarea Codului penal, precum și pentru modificarea și completarea altor legi, Editura C.H. Beck, actualizat la 15.07.2006, București, 2006;
50. *** OUG nr. 60/2006 pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală precum și modificarea altor legi, care a modificat art. 35 alin. 5 C. pen., publicată în M. Of. nr. 764/2006;
51. *** Legea nr. 337/2007 pentru completarea art. 195 C. pen., publicată în M. Of. nr. 841 din 8 decembrie 2007;
52. *** Legea nr. 58/2008 pentru completarea Codului penal, publicată în M. Of. nr. 228 din 25 martie 2008.